Музыкалон Аргъау
«Хæдзар».

Иронæвзаджыæмæлитературæйы ахуыргæнæг: Хъалабекты А. А.

Амонæг **Архайджытæ**
Мыст, Хæфс, Уасæг, Тæрхъус, Рувас, Бирæгъ, Арс.

Сценæйыастæулæуыхæдзар, йæалыварс – бæлæстæ, дидинджытæ. Хъуысымузыкæ. Фæзындимыст, ралидз – балидзкæны, стæйæрлæууыдæмæзары:

Пи – пи – пи, Мыстæзкуыдæн.
Æзмæцардæйтынгтыхстдæн.
Згъорынбыдырты, тæрсын,
Пи – пи – пи, Мыстæзкуыдæн.
Нæймынбинонтæ, æмбал,
Агурынæзамхæлар.
Згъорынбыдырты, тæрсын,
Пи – пи – пи, Мыстæзкуыдæн.

Мыст

(дзурыхæдзармæкæсгæйæ) :

Æнхъæлдæнхæдзар у …!

Ау исчидзыцæра?

Цымæдзычицæры?

(къупп – къупп – къупп)

Хæдзар! Хæдзаронтæ!

Чицæрыацыхæдзары?!

Кæддзыцæрæгнæй,

уæдуалдзыæзфæмидагуон.

(Фæмидæгхæдзары)

Музыкæ.

РацыдиХæфсзаргæ :

ÆзХъоппидæн, æзцъæххæфс,

Цъымарайыцæрынæз.

Сурмæрахизынсындæг,

Ахæрындзыæзмæнтæг

Хъуына у мæцъæххъæццул,

Мæнæме ‘уæлæзæбул.

Уарзынæз, Хъоппи, мæцард.

Нæацæудзынæнцадæйдард.
***Хæфс**(хæдзармæфæкомкоммæ):*
Мæнæцырæсугъдхæдзарис!
Цымæдзыисчицæры? (хойыдуар)
(Къупп – къупп – къупп!)
Хæдзар! Хæдзар!
***Мыст**(рауадихæфсыразмæ):*
ÆзМыстдæн, тæрсагдæн,
Иунæгæйæнкъарддæн.
Хæфс :
Бауадзмææмæиумæцæрдзыстæм.
***Мыст :**Мидæмæрацу, исдзыуатдæуæндæр*
(хæфсбацыдкафгæйæхæдзармæ)
***Уасæг**(хъæрæйзаргææрбацæуы):*
ÆзХъохъодæн, сæрæндæн!
Цъиусуртыкæныдæрæн!
Не ‘руадзынхæстæгцæргæс,
Тынгцъæхснаг у мæхъæлæс!

***Уасæг**(æрлæууыд, дискæныхæдзарыл):*
Ай та цыдиссаг у?
Æцæгхæдзар!
(къупп - къупп – къупп)
Хæдзар! Хæдзар!
Фысымтæ, ракæсут-ма!
***Мыст**(рауадийæразмæ):ÆзМыстдæн, тæрсагдæн,*
Иунæгæйæнкъарддæн.

***Хæфс** (ракаструдзынгæй) :*
Æз – Хъоппидæн, æзцъæххæфс
Цъымарайыцæрынæз.
***Уасæг** (ныууасыд):*
Æзуынзардзынæнсæумæйæ,
Хъалкæндзынæнуæфынæйæ!
***Тæрхъус**(гæппытæкæны, тæрсыæмæзары) :*
ÆзТæрхъусдæн, æз – тæппуд,

Ауад та нырдærмæ уд.
Къудзитыбынамбæхсын,
Къалиутæдзыахсынын.

Гæпп – гæпп – гæппæмæсæпп – сæпп!
Фыртæссæйсдæнмæллæг.

***Тæрхъус** (цинкæны):*
Мæнæкуыдамондджындæн…
Ацыстырхæдзармæразмæдзæгъæлынæ
фæци.(къупп – къупп – къупп)
Хæдзаронтæ! Чицæрыацыхæдзары?
***Мыст** (рауадйæразмæ):*
ÆзМыстдæн, тæрсагдæн,
Иунæгæйæнкъарддæн.
***Хæфс**(рудзынгæй):*
Æз – Хъоппидæн, æзцъæххæфс
Цъымарæйыцæрынæз.
***Уасæг**(иннæрудзынгæйфæхъæркодта):*
ÆзХъохъодæн, æзсæрæн!
Цъиусурыкæныдæрæн!
***Тæрхъус**(лæгъзтæйæ):*
Мæндæруæдæуемæцæрынфæнды…
Хæфс:
Нæйгæнæн, кæддæтæппуд
Махимæ – æдасдæ уд!
(бацыдхæдзармæ)
***Рувас**(йæкъæдзилтилгææрбацæуы, зары)*
Æз хин æмæкæлæндæн,
ÆзРувасдæн, фæлмæндæн.

Мæ бур къæдзилмæдарæг,
Æзакæнонмæзарæг.
Мæ бур къæдзилмæдарæг,
Æзакæнонмæзарæг.

Ля – ля…
Хæдзар? Амчидæрцæры?
(къупп – къупп)
Хæдзар! Хæдзар!
Мыст:
ÆзМыстдæн, тæрсагдæн,
Иунæгæйæнкъарддæн.
Хæфс:
Æз – Хъоппидæн, æзцъæххæфс
Цъымарайыцæрынæз.
Уасæг:
ÆзХъохъодæн, æзсæрæн!
Цъиусурыкæнындæрæн!
Тæрхъус:
ÆзТæрхъусдæн, æз – тæппуд
Ауад та нырдæрмæ уд
Рувас: *НæйТæрхъус, ныууагътонхинтæ!*
Тæрхъус:
Уæдæрацутагъддæр, Минтæ
(бацыдхæдзармæ)
Бирæгъ*(ниугæрацæуы, стæйзары):*
ÆздæнБирæгъ – цыргъдæндаг.
Тынгныддаргъисмæфæндаг.
Бззадтæн та æххормаг.

Сырдтæсистынæуæндаг.
Тынгзын у мæнæнцæрын!
Ехх, кыууаинæзфæлмæн
Хъæдысырдтимæлымæн…
У – у – у…

Рувас:

Дæзарæгдынфехъуыстам, Бирæгъ.
Кæддæлымæнæйцæрынфæнды, уæдтабуафси, мидæмæ!

Бирæгъ:

Тынгфæндыдимæнныронг
Ссарынсырдтимææрдхорд.
(бацыдхæдзармæ).

Арс(уасы, бындзытæйæсурынц, йæхъуырылмыды боцкъаауыгъд, стæйзары):

Æзфæсепп – фæсеппкæнын, ой – ой – уæрæйдæ!
Зилынмæратыл, мыдыл, ой – ой – уæрæйдæ!
Уарзынлæгæтыхуыссын, ой – ой – уæрæйдæ!
Зымæгмаамбалмæныл, ой – ой – уæрæйдæ!
Дæнзылынкъах, стæйуæззау
Агурымæм алчи фау.

Арс(кæсыхæдзармæ):

Мæнæмæхицæнцылæгæтссардтон!
Цымæдзыисчицæры? Хæдзаронтæ! Хæдзаронтæ!

Мыст:

Ракæсут - ма!
ÆзМыстдæн, тæрсагдæн
Иунæгæйæнкъарддæн.

Хæфс:

Æз – Хъоппидæн, æзцъæххæфс,
Цъымарайыцæрынæз.

Уасæг:

Æзуынзардзынæнсæумæйæ,
Хъалкæндзынæнуæфынæйæ!

Тæрхъус:

ÆзТæрхъусдæн, æз – тæппуд,
Ауад та нырдæрмæ уд.

Рувас:

Æз хин æмæкæлæндæн, æзРувасдæн, фæлмæндæн.

Арс:

Бауадзутмамæндæруæхæдзармæ!

Иумæ:

Нæ, нæ!

Дыстырдæ!

Дуарыл не ‘рбацæудзынæ!

Нæхæдзарныккæлдзæн!

Æнæхæдзарнæфæкæндзынæ!

Арс:

Матæрсут, иукъуымдзымæ фаг уыдзæн!

(бырыхæдзармæ, хæдзарныппырх, сырдтæкæуынц, сагъæскæнынц!)

Бирæгъ: *Цæй, уæдæмæбавдæлæмæмæ ног хæдзарсаразæм!*

Не ‘ппæты фаг дæркуыдуа!

Иумæ: *Саразæм! Саразæм!*

(музыкæ)

Мыст: *Срæвдзиснæхæдзар(хæдзарылрауадфыст “хæлардзинадыхæдзар”)*

Бирæгъ:

Амныр мах цæрдзыстæмæнгомбинонтау

Иумæ: *Хæларæй!*

Зарæг(Цолайызарæджымузыкæ):

Бауырнæтуæ, мæнæадæм,

Абонæйфæстæмæ

Мах цæрдзыстæмтынгхæларæй

Стырбинонтауиумæ…
Цæйцыхудут, сабитæ,
Саутæ, буртæ, мыдхуызтæ,
Бафæзмутсымахдæр мах -
Райгæйæцæрдзыстут!
Бафæзмутсымахдæр мах,
Бузныгнынзæгъдзыстут!
Хъуысымузыкææмæсырдтæсимгæцæуынцсæ ног хæдзармæ.
Æрзадихъæдырæзт
Сæрдæй, зымæгæйцъæхпæлæз
Йæуæлæуыдæмбæрзт.
Тымыгъынкодтазарджытæ;
«Лолотæкæн, фынæй!»
Ныууæрста–иуæймитыбын,-
Нæбасийацæмæй.
Тæппудтæкку-иухъазыди
Йæбыны, цинæй рад
Куы та-иубирæгъ, цъæхбирæгъ
Йæрæзтысиргæ'руад.

Амонæг. Ног бон æхсæвмаиу алы бинонтæскодтойдынджырарт, цæмæйафæдзæйафæдзмæнæцардрухсæмæхъармуа. Артиусыгъдкуыфæцис, уæдиухистæртæзагътой: «Уадзафтæбасудзæтнæфыдбылызтæ, нæнизтæ. Сымахæндæруæцæрæнбонтæбирæуæт, хорзнæбахъæлдзæгкодтат.
Хæрзбон.